

Bestuurlijke variëteit in natuur- en landschapsbeleid

Natuur- en landschapsbeleid wordt nog altijd in belangrijke mate door de overheid geregisseerd. De gedachte dat beleid vandaag de dag ontwikkeld en uitgevoerd wordt in samenwerking met maatschappelijke organisaties en private partijen spoort slechts gedeeltelijk met de realiteit. Dit concluderen onderzoekers van Alterra, LEI en de Leerstoelgroep Bos- en natuurbeleid (Wageningen UR). Zij onderzochten in opdracht van de WOT Natuur & Milieu drie regionale beleidsprocessen.

Aanleiding voor het onderzoek vormde de veronderstelde verschuiving in het Nederlandse natuur- en landschapsbeleid van government naar governance. Dit houdt in dat beleidsont-

wikkeling en -uitvoering steeds minder vanuit de overheid worden geregisseerd, maar juist in toenemende mate tot stand komen in overleg met maatschappelijke organisaties en private partijen. Om deze veronderstelling te toetsen analyseerden de onderzoekers drie regionale beleidsprocessen waarin gebiedsgericht natuur- en landschapsbeleid tot stand komt: de Wijde Biesbosch, het Drents-Friese Wold en het Groote Veld. Uit hun analyse komt een gemengd beeld naar voren.

In de drie onderzochte beleidsprocessen manifesteert governance zich maar in beperkte mate. Het beleidsproces rond het Groote Veld vertoont nog de meeste governance kenmer-

ken. Deze bevinding zou volgens de onderzoekers moeten leiden tot een nuancering van het vaak gepresenteerde idee dat beleidsprocessen tegenwoordig vooral governance processen zijn. In realiteit is veelal sprake van hybride mengvormen met zowel government als governance kenmerken. /WB

Meer informatie:

Boer, S. de et al., 2007. Bestuurlijke variëteit in natuur en landschapsbeleid. Vergelijkende analyse van regionale beleidsarrangementen rond de Wijde Biesbosch, het Drents-Friese Wold en het Groote Veld. WOT-studie 4. WOT Natuur & Milieu, Wageningen.

Natuurbeheer op veebedrijven

Het kabinet heeft in 2002 besloten particulieren, waaronder agrariërs, meer te betrekken bij het natuurbeheer. Om deze omslag te kunnen evalueren, is het bedrijfsmodel FIONA zodanig aangepast dat het behalve de Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer (SAN) ook de deelname van graasdierbedrijven aan de Subsidieregeling Natuurbeheer (SN) kan analyseren. Berekeningen met het aangepaste model geven een beeld van de inpasbaarheid van SAN en SN-pakketten.

Om de SN in het model op te nemen, is het model op de volgende punten aangepast:

- zoogkoeien zijn toegevoegd aan de mogelijk te houden soorten vee,
- twee methoden om de eenmalige subsidie

voor functieverandering aan te wenden zijn uitgewerkt, namelijk één waarbij de subsidie geheel wordt uitgekeerd in jaarlijkse termijnen, en één waarbij het bedrijf de subsidie voor functieverandering kan besteden aan het aankopen van grond elders en

- de mogelijkheid is toegevoegd om land te pachten van een terreinbeherende organisatie.

/WB

Meer informatie:

Groeneveld, R.A. et al., 2006. Natuurbeheer op veebedrijven. Uitbreiding van het bedrijfsmodel FIONA voor de Subsidieregeling Natuurbeheer. WOT-rapport 31. WOT Natuur & Milieu, Wageningen.

Dragers landelijk gebied

Het landelijk gebied is de afgelopen vijftien jaar kleiner geworden onder invloed van verstedelijking. De activiteiten in het landelijk gebied zijn in diversiteit toegenomen en dat is in het landschap terug te zien. Boeren produceren naast voedsel nu ook natuur en landschap en daaraan gerelateerde producten, bijvoorbeeld voor de recreant. Wonen en recreëren zijn twee andere functies die in omvang en belang toenemen in het landelijk gebied.

Het Nederlandse cultuurlandschap is voor zijn behoud en ontwikkeling nog altijd voor het grootste deel afhankelijk van de landbouw. In de landbouw is echter de laatste vijftien jaar wel het een en ander veranderd. De schaalvergroting heeft doorgezet en een deel van het grasland is vervangen door andere gewassen zoals snijmaïs. Boeren verkrijgen steeds vaker

een aanvullend inkomen door recreatieactiviteiten aan te bieden, zoals minicampings en huisverkoop. Er staat nog steeds vee in de wei, maar naast melkkoeien zijn dat in toenemende mate paarden, schapen en vleeskoeien.

Op het platteland wonen en werken is populair. De meeste vrijkomende agrarische gebouwen worden in gebruik genomen als woonhuis. Ook vestigen bedrijven zich soms in deze gebouwen. Door verstedelijking is de oppervlakte van het platteland afgenomen. De afname van het landelijk gebied gaat langzaam. Doordat veel ontwikkelingen langs of in de buurt van snelwegen plaatsvinden, lijkt het echter sterker alsof het landelijk gebied wordt volgebouwd.

Dit rapport vormt een naslagwerk bij de Natuurbalans 2006. Het geeft een overzicht van de gegevens die het LEI in opdracht van het Milieu- en Natuurplanbureau ten behoeve van de Natuurbalans 2006 heeft geïnventariseerd en geanalyseerd. De aandacht gaat daarbij uit naar veranderingen in het landschap tussen 1990 en 2005, met een focus op de dynamiek in grondgebruik en grondgebruikers in het landelijk gebied in de afgelopen 15 jaar. /WB

Meer informatie:

Vader, J. en H. Leneman (redactie), 2006. Draggers landelijk gebied. Achtergronddocument bij Natuurbalans 2006. WOT-rapport 35. WOT Natuur & Milieu, Wageningen.